

Stříbrný picí roh
zdobený
beranem
(Mesopotámie)

Vykopávkový horizont – problém materiality

Metodika XIII.

Kulturní paměť
lieux de mémoire

O lidech a o věcech

Stoleté pивní láhve s obsahem

Úkoly 7.5.

1. Přečtěte si dvě kapitoly z knížky Björnara Olsena: In defense of things (Introduction: S. 1-20, Kap. 6: Temporality and Memory: How things remember: S. 107-128)

- Co se skrývá za pojmem ‚věc‘?
- Co je to ‚paměť věcí‘? Jak podle Olsena zapadá mezi představy o ‚místech paměti‘ ?
- Jakými způsoby vzpomínají ‚věci‘
- Mohou být věci ne-místem paměti?

2. Vypracuje papír (tedy dokumentaci) k vašemu tématu (exkurze) s patřičnou dokumentací (viz návod) = zatím česky!

- objem: cca. 4 stránky
- pošlete mi vše do 3.5. na mail

Úkoly 7.5.

1. Přečtěte si dvě kapitoly z knížky Björnara Olsena: *In defense of things* (Introduction: S. 1-20, Kap. 6: *Temporality and Memory: How things remember*: S. 107-128)

- Co se skrývá za pojmem ‚věc‘?
- Co je to ‚paměť věcí‘? Jak podle Olsena zapadá mezi představy o ‚místech paměti‘?
- Jakými způsoby vzpomínají ‚věci‘?
- Mohou být věci ne-místem paměti?

2. Vypracuje papír (tedy dokumentaci) k vašemu tématu (exkurze) s patřičnou dokumentací (viz návod) = zatím česky!

- objem: cca. 4 stránky
- pošlete mi vše do 3.5. na mail

In defense of things

Věci

Ontologie

Ontologie je filozofická nauka o bytí. Zkoumá, jaké bytosti existují, jak jsou seskupeny do kategorií (jestli se jedná o: látky, vlastnosti, vztahy, stavy nebo události) a jak spolu souvisejí na nejzákladnější úrovni (a zda vůbec nějak souvisí)

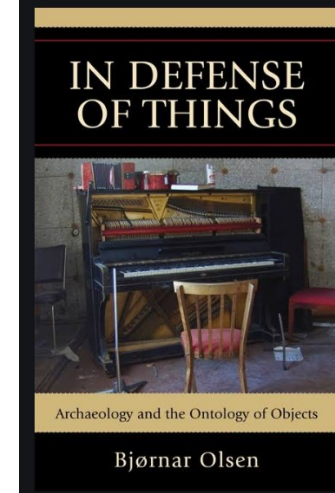
Příliš dlouho se sociální zkušenost limitovala na myšlení, znalosti a schopnosti

Funkce věcí:

- Tradice a kultury jsou zkonstruované: to ale neznamená, že nejsou reálné nebo dokonce falešné
  - Fakta jsou vytvořena a to co je reálné je uměle vyrobené
- = proto je důležité zabývat se materiálními prvky, ze kterých se skládá skutečnost, protože jsou to ty prvky, které spojujeme s řádem, odolností a mocenskými vztahy**

Dárky a další artefakty

- **Antropologie se dlouho zaměřovala na sociální funkce předávání dárků a ne na dárek sám**
- Artefakty jsou faktem sami od sebe – pomáhají nám zorganizovat prostor a lépe se v něm zorientovat (John Travolta: „It’s the same as here, but different“)
- Jsou předmětem lidské komunikace od pravěku
- Některé artefakty a jejich význam patří do kolektivní paměti; jiné každý z nás používá individuálně

Bjørnar Olsen
(*1958)

In Defense of Things: Archaeology and the Ontology of Objects (2010)

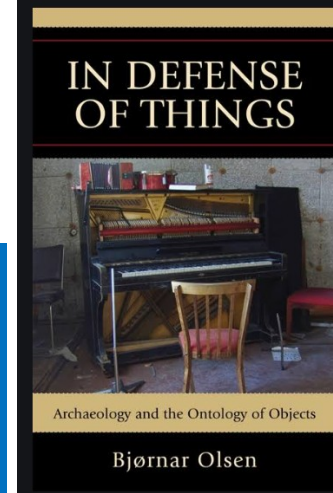

FACULTY
OF ARTS
Masaryk University

In defense of things

Věci

- Měli v v bádání dlouho špatné jméno (marxistický historický materialismus jim připsal negativní přívlastek)
  - Sociální a kulturní dějiny jim dlouho nepřisovali žádnou přidanou hodnotu
- = Stali se tím „jiným“ v humanitních oborech

Bjørnar Olsen
(*1958)

In Defense of Things: Archaeology and the Ontology of Objects (2010)

Jak „vzpomínají“ věci?

- Jsme přechodnou bytostí na tomhle světě; **věci které nás obklopují jsou sloučeninou různých chronologických vrstev** (minulosti se prolínají)
- Věci nemají pouze reprezentativní funkci (nejsou pouhou reprezentací minulého dějství), ale sami (kodifikovaným) skladištěm vzpomínek

Vrstvy vzpomínání s pomocí věcí

- Současnost nesoučasného: **vetchost je fenoménem současnosti**
- Dobrovolné a nedobrovolné vzpomínání vyvolené předmětem – vůně, zvuk, dotek věci, které mohou vypustit vzpomínky
- Minulost buší a dveře současnosti – převážně ve zvyklostech, se kterými spojujeme věci (habit memory) a které nacházíme převážně v okolí, ve kterém se denně pohybujeme
- Popsané zvyklosti mají větší šanci tradice nežli věci, vytržené z kontextu fyzické existence
- **Věci vyvolávají přizpůsobení těla**
- Místa paměti používají vhodný materiál přizpůsobený předpokládané délce vzpomínání (Do které doby patří Řím?)

= Nesmí se nikdy zapomenout, že věci nejsou pouhou reprezentací minulosti ale že mají vlastní dějiny

FACULTY
OF ARTS
Masaryk University

Věci a vrstvy vzpomínání

Psací stůl spisovatele

Věci a vrstvy vzpomínání

Peníze

Stříbrný denár císaře
Trajana (97. až 117 n.l.)

Socialistických sto korun (1961)

Socialistických 25 korun (1961)

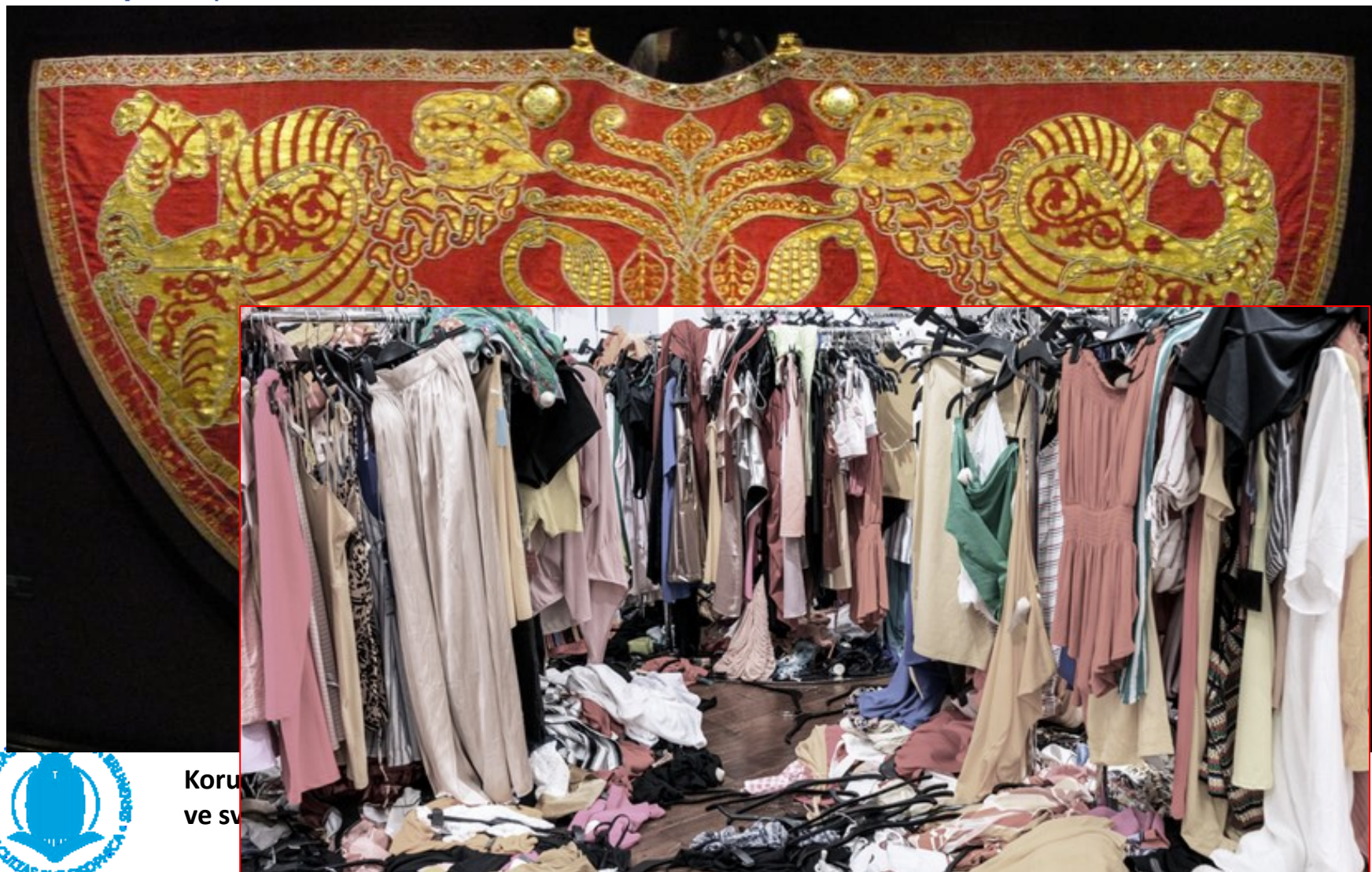
Bitcoin

Věci a vrstvy vzpomínání

ošacení

Koru
ve sv

Soudobá textilní nadprodukce

Věci a vrstvy vzpomínání

boty

Boty obětí v koncentračním táboře (Osvětim)

Sklad nenošených bot jako výsledek textilní nadprodukce

Úkoly 7.5.

1. Přečtěte si dvě kapitoly z knížky Björnara Olsena: In defense of things (Introduction: S. 1-20, Kap. 6: Temporality and Memory: How things remember: S. 107-128)

- Co se skrývá za pojmem ‚věc‘?
- Co je to ‚paměť věcí‘? Jak podle Olsena zapadá mezi představy o ‚místech paměti‘ ?
- Jakými způsoby vzpomínají ‚věci‘
- Mohou být věci ne-místem paměti?

2. Vypracuje papír (tedy dokumentaci) k vašemu tématu (exkurze) s patřičnou dokumentací (viz návod) = zatím česky!

- objem: cca. 4 stránky
- pošlete mi vše do 3.5. na mail

Ad exkurze: popsat objekt ve veřejném prostoru

Cvičení: popsat objekt ve veřejném prostoru bez toho, že o něm něco víte

Příprava (10 min), ústní prezentace v plénu

- K čemu sloužil?
- Co je na objektu podle Vás podstatné?
- Jaké vrstvy vzpomínání se v něm dají odhalit?
- (artefakt pro věčnost? použití? Používal se třeba několikrát?)
- Jsou s nim spojeny nějaké zajímavosti? (kontext)

Komu asi patřily tyto brýle?

Cvičení: popsat objekt ve veřejném prostoru bez toho, že o něm něco víte

Na co dbát?

- Najděte si pro svůj výklad místo, kde není tak rušno
  - Připravte si sebou doplňující materiál (Mapy, staré fotky, půdorysy)
  - Připravte si taháky (hlavně když budete přednášet v cizím jazyce)
  - Představte se a co bude téma vašeho výkladu
- Popište objekt, tedy co na něm vidíme, co na něm nevidíme
  - Vždy vycházejte z aktuálního stavu objektu
  - Pomozte posluchačům se zorientovat v prostoru a dějinách
  - Vysvětlete ho vlastními slovy – co je na něm zajímavé? Výjimečné?
  - Proč je důležitý v rámci problematiky míst paměti?
  - Dá se tematicky propojit s nějakým dalším objektem?
- Několik dat neuškodí – nejde ale o to, vychrlit na posluchače celou chronologii
  - Nezapomeňte na hodinky (nekdy je pregnantní výklad ten nejlepší)

Úkoly 14.5.

1. Přečtěte si text o vzpomínání na katastrofy: Christian Pfister – Disaster memory

- Proč si připomínat přírodní pohromy?
- Čím se liší od dalších traumatických míst paměti?
- Jaké specifika (materiály, místa upevnění, zobrazení) mají místa paměti na přírodní katastrofy?
- Jedná se spíše o místa či ne-místa paměti?

2. Příprava papíru – itineráře exkurze v Brně (22.5)

- Přeložte papír do angličtiny nebo němčiny (DeepL.com!)
- Určete chronologii vlastní prohlídky – tedy kde chcete strávit víc času a kde méně?
- Kolik objektů hodláte představit? Kde se chcete zastavit
- Každý má k dispozici celkem 30-40min času
- Zakupte si jízdenku na 29.5. (Viedeň)